Kirjallinen asiantuntijalausunto
Talousvaliokunta
5. helmikuuta 2026

Asia: VNS 8/2025 vp Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa seuraavaa:

Suomen luonnonsuojeluliiton näkökulmasta valtioneuvoston energia- ja ilmastostrategia ei ole nykyisessä muodossaan riittävä, tai taloudellisesti uskottava Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamiseen. Kustannustehokkaimmat ja välittömästi vaikuttavat toimet erityisesti maankäyttösektorilla jäävät puutteellisiksi. Streategian mukaan "yhteensä päästövähennysten ja poistumien lisätarve olisi noin 34 Mt CO2-ekv. vuonna 2035" jotta hiilineutraalius vuonna 2035 voitaisiin saavuttaa.

Luonnonsuojeluliitto huomauttaa, että ilmastopolitiikassa epäonnistuminen muodostaa merkittävän riskin julkiselle taloudelle. EU:n velvoitteiden laiminlyönti kasvattaa seuraamusmaksujen riskiä, heikentää investointiympäristön ennustettavuutta ja houkuttelevuutta ja siirtää kustannuksia tuleville hallituksille.

Taakanjakosektori
Luonnonsuojeluliitto katsoo, että strategiassa esitetty taakanjakosektorin toimenpidekokonaisuus on riittämätön EU:n velvoitteiden saavuttamiseksi. Tämä koskee tilannetta jo ennen maankäyttösektorin alijäämän siirtymisen riskiä taakanjakosektorille.

Luonnonsuojeluliitto korostaa, että päästökauppa-, taakanjako- ja maankäyttösektorin tavoitteet ovat kiinteästi toisiinsa kytkeytyneitä. Maankäyttösektorin heikentynyt tilanne ja alijäämän riski lisäävät painetta taakanjakosektorille. Tätä kytkentää ei strategiassa käsitellä riittävästi, mikä antaa osin virheellisen kuvan suunniteltujen toimien ja joustojen riittävyydestä.

Liikenteen osalta strategia tukeutuu pääosin EU:n ajoneuvojen CO_2-päästönormeihin ja ETS2-järjestelmään. ETS2-päästökauppajärjestelmän lykkäyksestä vuodella on päätetty EU-tasolla, mikä viivästyttää päästövähennysten toteutumista entisestään. Luonnonsuojeluliitto katsoo, että liikenteen sähköistymistä tulisi vauhdittaa tehokkaammin, sekä palauuttaa uusiutuvien polttoaineiden jakeluvelvoite aiemman lainsäädännön mukaiselle tasolle.

Maataloudessa strategia tunnistaa useita kustannustehokkaita päästövähennystoimia, mutta niiden toimeenpano jää riittämättömäksi. Lannoituksen vähentämiseen ja kasvispainotteiseen tuotantoon tulisi panostaa merkittävästi enemmän. Ilman sitovia tavoitteita ja riittävää rahoitusta maatalouden päästövähennykset jäävät hajanaisiksi.

Työkonesektorilla ja rakennusten erillislämmityksessä sähköistymiseen perustuvia ratkaisuja tulisi edistää kohdennetuilla ja pitkäjänteisillä tukimekanismeilla.

Suomessa olisi myös paljon nykyistä enemmän potentiaalia biokaasun hyödyntämiselle. Biokaasua voidaan tuottaa kestävästi maatalouden ja elintarviketuotannon sivuvirroista. Maatalouden ja elintarviketeollisuuden sivuvirroista valmistettavan biokaasun käyttö mm. lämmityksessä ja liikenteessä on kannatettavaa ja sitä tulisi lisätä.

Kirjallinen asiantuntijalausunto
Talousvaliokunta
5. helmikuuta 2026

Luonnonsuojeluliitto korostaa, että taakanjakosektorin toimia ei tule nähdä pelkästään kustannuserinä. Oikein mitoitetut ja ennakoitavat ohjauskeinot voivat edistää investointeja ja tuottaa säästöjä esimerkiksi kansanterveyden ja energiantuonnin vähenemisen kautta. Nykyinen strategia ei hyödynnä näitä mahdollisuuksia.

Maankäyttösektori
Maankäyttösektorin tilanne vaatii huomattavasti konkreettisempia ja johdonmukaisempia toimia kuin strategiassa esitetään. Vuoden 2025 ennakkotietojen perusteella sektori on ollut nettopäästölähde vuodesta 2021 lähtien. WEM- ja WAM-skenaarioiden mukaan maankäyttösektori on vuonna 2035 jopa yli 15 Mt CO2-ekv. nettopäästölähde, eli maankäyttösektorin päästöt kasvaisivat suhteessa nykytilanteeseen. Skenaarioissa käytetyt oletukset hakkuumäärien kehityksestä eivät ole linjassa ilmastolain mukaisen hiilieutraaliustavoitteen kanssa. Runkopuun hakkuumäärien nostamaan jopa 79 miljoonaan kuutiometriin vuoteen 2035 mennessä on kestämätöntä tilanteessa, jossa maankäyttösektorin nettonielu on jo menetetty. Strategian mukaan “jokaisen miljoonan kuutiometrin muutos vuotuisissa hakkuumäärissä muuttaa vuotuista metsien nettopäästöä lähes 2 Mt CO2-ekv. (pienemmät hakkuut pienentävät nettopäästöä)”. Mikäli hakkuut jatkavat kasvua esitetyllä tavalla, maankäyttösktorin hiilinielu on mahdotonta palauttaa riittävälle tasolle.

Tulee myös huomata, että Luonnonvarakeskuksen (Kangas ym. 2026) uusimpien tietojen perusteella KEITO-skenaariot yliarvioivat tulevaa metsien kasvua ja siten myös hiilinielua. Tutkijoiden mukaan Suomen metsät ovat jo nykyhakkuilla kehittymässä pysyväksi päästölähteeksi.

Metsien hiilinielujen romahtaminen on Suomen ilmastopolitiikan kriittisin haaste. Sen ratkaisemiseksi tarvitaan aidosti vaikuttavia ja rahoitettuja toimia, ei ainoastaan suosituksia tai informaatio-ohjausta. Strategiassa nostetut metsien käsittelyn toimet, kuten harvennusten keventäminen ja kiertoaikojen pidentäminen ovat sinänsä kannatettavia ilmastopolitiikan näkökulmasta. Esitettyjen toimien perusteella kuitenkin syntyy vahva vaikutelma, että maankäyttösektorin ilmastopolitiikan ensisijaisena tavoitteena ei ole hiilinielujen vahvistaminen, vaan metsätalouden hakkuumahdollisuuksien turvaaminen. Tämä käy ilmi esimerkiksi siitä, että metsien käyttöä ei rajoiteta, vaikka korkea hakkuutaso on keskeinen syy hiilinielujen romahtamiseen. Hiilinielujen vahvistaminen esitetään metsien kasvua vauhdittavien toimien sivutuotteena, ei priorisoituna ilmasotavoitteena. Lisäksi monet ehdotetut toimet, kuten metsälannoitus, ovat ristiriidassa luonnon monimuotoisuustavoitteiden ja vesiensuojelun tavoitteiden kanssa.

Luonnonsuojeluliitto korostaa, että metsien hakkuutavoitteet on sovitettava yhteen ilmastotavoitteiden kanssa, ja hakkuumääriä on kohtuullistettava hiilinielujen vahvistamiseksi. Luonnonsuojeluliitto esittää, että hakkuita tulisi kohtuullistaa noin 55-60 miljoonaan kuutioon vuodessa.

Turvemaiden päästövähennystoimet ovat kustannustehokkaita, mutta strategiassa ne jäävät vailla riittävää rahoitusta ja sitovia tavoitteita. Turvepeltojen vettämistä, kosteikkoviljelyä ja ennallistamista on laajennettava merkittävästi.

Ilman vaikuttavia maankäyttösektorin toimia taakanjakosektorin päästövähennykset valuvat hukkaan, mikä lisää riskiä EU-velvoitteiden rikkomisesta ja siitä seuraavista taloudellisista kustannuksista.

Kirjallinen asiantuntijalausunto
Talousvaliokunta
5. helmikuuta 2026

Maankäyttösektorin ilmastopolitiikka edellyttää oikeudenmukaisen siirtymän huomioimista, erityisesti metsäsektorilla tarvitaan suunnitelma, joka tukee työntekijöiden ja alueiden sopeutumista hakkuutasojen muutoksiin. Ennakoiva ja osallistava politiikka vähentää sosiaalisia ja taloudellisia riskejä, sekä lisää investointivarmuutta.

Tekniset nielut
Metsien ja maaperän hiilivarastojen vahvistaminen on nopein, varmin, sekä kustannustehokkain tapa lisätä hiilinieluja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Niiden tukemiselle on selkeä tarve, mutta hallitus ei ole rakentanut niiden tukemiselle kestävää rahoitusmallia. Tästä huolimatta poliittinen huomio painottuu tulevaisuuden teknisiin nieluihin, samalla kun välittömästi toteutettavissa olevat, huomattavasti kustannustehokkaammat hiilinielutoimiet jätetään toteuttamatta. Sen sijaan teknisille nieluille, kuten BECCS:ille osoitetaan 90 miljoonan euron määräraha. Ennen kuin rakennetaan uusia tukimekanismeja uusille teknologioille, on ensisijaisesti rakennettava vaikuttavat ja riittävät tukirakenteen luonnollisten hiilinielujen vahvistamiseksi. Yksi hyvä keino vahvistaa luonnon nieluja, mutta mahdollisesti myös luoda kannuste biopohjaisen hiilen talteenotolle, olisi puun polton verotuesta luopuminen.

Luonnonsuojeluiitto pitää hyvänä, että strategia tunnistaa, että BECCS-investointien “toteutumiseen liittyy huomattavia epävarmuuksia kustannusten, tarvittavien ohjauskeinojen, sekä kuljetuksia ja varastointia koskevien kansainvälisten sopimusten ja sääntöjen osalta”:

Luonnonsuojeluliitto huomauttaa, että strategiassa ei arvioida, millaisia todellisia ilmastohyötyjä BECCS:llä on. Voimassa olevan sääntelyn mukaisesti hiilen talteenottoon kannustetaan esimerkiksi EU:n päästökaupassa siten, että talteenotetun ja pysyvästi varastoidun hiilidioksidin päästöt lasketaan nollaksi. Todellisuudessa kuitenkin ketjuun liittyy energiankulutusta ja päästöjä esimerkiksi talteenoton, kuljetuksen ja varastoinnin vaiheissa. BECCU:n osalta on huomioitava, että hiilidioksidi palautuu takaisin ilmakehään esimerkiksi synteettisten polttoaineiden käytön myötä, jolloin pysyvää hiilivarastoa ei synny. BECCS:iin liittyy riski, että biogeenisen hiilidioksidin tuotto ohjaa biomassan käyttöä pois kestävämmistä kohteista. BECCS- ja BECCU-ratkaisut eivät siis ole aidosti nollapäästöisiä ratkaisuja, eikä niiden käyttö saa korvata aitoja ja vaikuttavia ilmastotoimia esimerkiksi luonnon hiilinielujen osalta.

Uusiutuvan energian edistäminen
Luonnonsuojeluliitto pitää tärkeänä, että energiajärjestelmän murros perustuu polttoon perustumattomaan uusiutuvaan energiaan, energiatehokkuuteen ja energiansäästöön. Taloudellisesti kestävintä on vähentää energiankulutusta ja ohjata investointeja ratkaisuihin, jotka eivät lisää painetta luonnonvaroihin tai hiilinieluihin. Tarvitaan konkreettisia ohjauskeinoja, joilla kuntia ja yrityksiä paitsi kannustetaan, myös velvoitetaan panostamaan näihin ratkaisuihin.

Luonnonsuojeluliitto muistuttaa uusiutuvan energian edistämisessä tulee noudattaa “ei merkittävää haittaa”-periaatteen (DNSH-periaate) noudattamisesta, joka tarkoittaa sitä, että esimerkiksi päästöjä vähennettäessä ei samalla aiheuteta haittaa toisille ympäristötavoitteille.

Ydinenergian käyttö
Lisäydinvoimalle ei ole tarvetta. Ydinvoiman lisärakentaminen ei ole nopein eikä kustannustehokkain tapa vastata energiakriisiin tai ilmastotavoitteisiin. Ydinvoimaloiden tuottaman ydinjätteen käsittelyyn

ja sijoittamiseen liittyy yhä ratkaisemattomia ympäristöriskejä, mukaan lukien pienydinvoimaloissa. Myös turvallisuuspoliittisesti kannattaa satsata ydinvoimaloiden sijasta hajautettuihin ja täysin kotimaisiin energiaratkaisuihin.

Luonnonsuojeluliiton näkemyksen mukaan uusiutuvalla energialla, energiatehokkuudella ja energian säästöllä voidaan kattaa Suomen energiantarve. Julkinen rahoitus ja lainsäädännön kehittäminen on suunnattava ensisijaisesti ratkaisuihin, jotka ovat ekologisesti kestäviä, kustannustehokkaita, ja nopeita. Ydinenergialainsäädännön uudistuksessa on varmistettava, että turvallisuus, luonnonsuojelu, ja kansalaisvaikuttaminen eivät heikenny, ja uusi teknologia käsitellään lupaprosesseissa samalla huolellisuudella kuin perinteinen ydinvoima.

Verotus
Luonnonsuojeluliitto huomauttaa, että Suomessa on edelleen monia ympäristölle haitallisia verotukia, joista tulee luopua. Julkisen talouden tiukassa tilanteessa hiilinieluja vahvistavat ja päästöjä vähentävät toimet voidaan rahoittaa valtion talouden kannalta kestävästi. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi karsimalla ympäristölle haitallisia tukia, kuten puupohjaisten polttoaineiden veroetua.

Vapautuvilla varoilla voidaan rahoittaa toimia, jotka vahvistavat hiilinieluja ja luonnon monimuotoisuutta, ja vähentävät päästöjä. Varoja tulisi suunnata esimerkiksi metsien kiertoaikojen pidentämiseen, turvepeltojen vettämiseen ja kosteikkoviljelyyn osana maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaa. Kun puunpolton veroedusta luovutaan asteittain, vapautuvia varoja on kohdennettava hiilinieluja vahvistavan maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman muihin toimiin seuraavina vuosina.

Päästövelan lyhentämisohjelma
Energia- ja ilmastostrategian liite 3 esittelee hallitusohjelman mukaisen päästövelan lyhennysohjelman. Liitteessä mainitaan, että päästövelan lyhentämisohjelman sisältö on keskeinen osa ilmastolain 16 §:n mukaista lisätoimipäätöstä. Luonnonsuojeluliitto katsoo, että liite ei ole riittävän tarkkarajainen, jotta se vastaisi ilmastolain vaatimuksiin lisätoimipäätöksestä.

Ilmastolain 16 §:n mukaan “Valtioneuvoston on seurattava 9–12 §:ssä tarkoitettujen ilmastopolitiikan suunnitelmien toteutumista riittävästi sen toteamiseksi, saavutetaanko suunnitelmissa asetetut ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja sopeutumista koskevat tavoitteet sekä 2 §:ssä tarkoitetut tavoitteet. Seurannan perusteella valtioneuvosto päättää tarvittaessa tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavista lisätoimista.”

Korkein hallinto-oikeus on ratkaisussaan (KHO:2025:2) todennut, että tarvittavista uusista ilmastotoimista linjataan energia- ja ilmastostrategiassa sekä keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa. Nämä suunnitelmat on nyt annettu, mutta ne eivät sisällä ilmastolain 16 §:n edellyttämää riittävää, konkreettista ja sitovaa päätöstä lisätoimista, minkä vuoksi Luonnonsuojeluliitto odottaa hallituksen tekevän ilmastolain mukaisen lisätoimipäätöksen ja muuttavan ilmastopoliittisia suunnitelmia sen mukaisesti.

Lisätietoja
Nelli Immonen, ilmastoasiantuntija, 045 7885 2037, nelli.immonen@sll.fi
Hanna Aho, ilmastoasiantuntija, 040 628 9495, hanna.aho@sll.fi